

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیامدهای منطقه‌ای گذار افغانستان،
پاکستان، قرقیزستان و تاجیکستان

◇ **گزیده پژوهش‌های جهان:** پیامدهای منطقه‌ای گذار افغانستان، پاکستان،

قرقیزستان و تاجیکستان

بررسی و نظارت: مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران -

معاونت پژوهشی

مؤلف: دليلة آشتیانی

تاریخ انتشار: ۹۵/۵/۶

تلفن و دورنگار: ۷ - ۸۸۷۵۶۲۰۵

صندوق پستی: ۳۸۴۹ - ۱۵۸۷۵

نشانی اینترنت: www.tisri.org

کلیه حقوق مادی و معنوی این گزارش متعلق به مؤسسه تهران است. تکثیر، انتشار و یا واگذاری آن به دیگران به هر صورت و بدون اجازه کتبی این مؤسسه مجاز نمی‌باشد.

پیامدهای منطقه‌ای گذار افغانستان، پاکستان، قرقیزستان و تاجیکستان^۱

از نظر نویسندگان این گزارش، سال ۲۰۱۴ برای افغانستان سال مهمی بود، چرا که در مسائل نظامی، مسئولیت حفظ امنیت، از نیروهای تحت رهبری ناتو، به نیروی نظامی افغانستان واگذار شد. در زمینه مسائل سیاسی هم برگزاری انتخابات و انتخاب اشرف غنی احمد زی، اتفاق مهمی بود که در زمینه مسائل داخلی رخ داد. در حوزه مسائل اقتصادی هم رشد تولید ناخالص داخلی (GDP) از مسائل قابل توجه بود.

این گزارش به بررسی این موضوع می‌پردازد که چگونه سه کشور پاکستان، قرقیزستان و تاجیکستان، مسائل افغانستان بررسی و ارزیابی می‌کنند. مبنای این گزارش انجام مصاحبه در این سه کشور در سال ۲۰۱۴ است؛ این مصاحبه‌ها از ۷۰ مرجع گوناگون انجام پذیرفته و جمع‌آوری شده است. در انجام این مصاحبه‌ها تلاش شده است تا با مقامات رسمی، کارشناسان محلی، اعضای NGOها و دیگر افراد متخصص گفتگو شود. مسائل مطرح شده در مصاحبه‌های این گزارش به این شرح است:

۱. افراطی‌گری مذهبی و فعالیت گروه‌های شورشی اسلامی
۲. مخاصمات مسلحانه
۳. قاچاق مواد مخدر
۴. افزایش نرخ مهاجرت

1. Annette Bohr and Gareth Price, Regional Implications of Afghanistan's transitions: Pakistan, Kyrgyzstan and Tajikistan, Chatham House, December 2015.

۵. تاثیرات منفی اقتصادی

۶. تاثیرات خارجی بر فرآیندهای سیاسی و ژئوپلیتیک

از دیدگاه نگارندگان این گزارش، این هر سه کشور معتقدند که ثبات و ظرفیت این دولت‌ها در نتیجه گذار نظامی، سیاسی و اقتصادی افغانستان تحت تاثیر قرار گرفته است، که مختصراً به دیدگاه هریک از این سه کشور پرداخته می‌شود:

(۱) پاکستان: به گمان نویسندگان این گزارش، از بعد از تشکیل کشور پاکستان در سال ۱۹۴۷، این کشور مناسبات اقتصادی، امنیتی، و سیاسی نزدیکی با افغانستان داشته چرا که هردوی این کشورها جمعیت بزرگی از «پشتون»‌ها در خود جای داده‌اند؛ همچنین، پس از حمله ۱۹۷۹ شوروی به افغانستان، پاکستان نقش امنیتی برجسته‌ای را برای این کشور ایفا کرد. اگرچه پس از حادثه ۱۱ سپتامبر حمایت پاکستان از طالبان کاهش پیدا کرد، اما هنوز اکثر اعضای طالبان هنوز در پاکستان مرکزیت دارند. بنظر نگارندگان مسئله اصلی دولتمردان پاکستانی، نگرانی از تهدیدهایی است که بر اثر پیشرفت‌های افغانستان در آینده برای این کشور ایجاد خواهد شد، اما بنظر می‌رسد برقراری ثبات و امنیت در افغانستان تاثیر مثبتی بر استان‌های غربی پاکستان داشته باشد.

(۲) قرقیزستان و تاجیکستان: از نظر نویسندگان این گزارش، مفهوم «افغانستان پس از سال ۲۰۱۴»، مسئله‌ای است که با حمایت ایالات متحده آمریکا و کشورهای اروپایی و مطالعه در این زمینه صورت پذیرفته، کشورهای آسیای مرکزی سال ۲۰۱۴ را بعنوان نقطه عطفی در این منطقه تلقی نمی‌کنند.

در طی گزارش عنوان شده است که مشکل پاکستان با گذار افغانستان بیشتر معطوف به عوامل داخلی است. در این میان، عواملی چون: تلاش برای برقراری برابری میان هویت پاکستان با مذهب سنی و وجود دولت فقیر و نابرابری توزیع خدمات موجب ایجاد شکاف در متمایل بودن افراد به پیوستن به گروه‌های افراطی شده است.

نگارندگان در بخش دیگر اظهار می‌دارند که پس از یازده سپتامبر، تهدیدات نظامی از افغانستان به قرقیزستان و تاجیکستان سرایت کرده است؛ چرا که جغرافیای گروه‌های جهادی تغییر کرده است و تعداد زیادی از افراد این گروه‌ها از افغانستان به سوی ترکیه، سوریه، تاجیکستان و قرقیزستان رهسپار شده‌اند. توسعه سیاسی و امنیت افغانستان همچنین

موجب پیامدهای منطقه‌ای در رابطه با روسیه شده است، مقامات قرقیزستان و تاجیکستان بخوبی از افزایش بدهی‌های روسیه و کاهش توانایی آن در ایجاد سیاست خارجی چندجانبه با خبر هستند و به همین دلیل معتقدند در برخی موارد زیر فشار غرب قرار گرفته‌اند و با بازگشت نبرهای غربی از افغانستان، منطقه‌ی آسیای مرکزی دوباره در معرض خطر قرار خواهد گرفت؛ از نظر اقتصادی هم افزایش همکاری‌های اقتصادی ممکن است در پی بی‌ثباتی افغانستان تهدید شود.

